

Bibliamagyarázat lelkipásztorok részére szolgálatukhoz.

HELYREÁLLÍTÁS ÉS HELYREHOZÁS.

Irta: Csia Lajos.

Vannak emberek, akik a világot úgy akarják helyreállítani, hogy mindenki bocsásson meg a másikat és a múlt legyen elfeledve. Ezek azok az álbékesség-hirdető emberek, akik a becsületos emberek kezéből ki akarják venni a fegyvert, hogy a világban csak a tolvajok és gyilkosok legyenek felfegyverezve. Mikor egy véres áranlat kereszt-lizmus volt, utána ezek a jajgató vénasszonyok meg akarják fogná a bírót és a rendőrt kezét, hogy ne álljanak bosszút a gyilkosokon és tolvajokon, mert akkor soha vége nem lesz a vérontásnak. Ránk, közönséges polgárookra Isten nem bízta sem az ítélkezést, sem a bosszuállást, de a hatóságról azt mondja az ige: "Nem hiába viseli a fegyvert!" /Róm.13:4/. Isten Maga itélni fog egyszer az Ellene lázadókon, s ítélete addig is sokszor jelenik meg a földön a gonoszok rémületére. Isten nem akarja, hogy a világ úgy maradjon, ahogy van; hanem azt követeli az embertől, hogy térjen meg, azaz csinálja másként a dolgát, mint eddig tette. Isten azt akarja, hogy Ő legyen minden mindenkiben, s aki az isteni rendbe bele nem illeszkedik, azt ki fogja zárni ebből a világból. Isten azt akarja, hogy a bűn pusztítása után ebben a világban minden álljon helyre. /Csel.3:21, Mk.3:12/. Ez a helyreállítás a gonoszokkal szemben nem történhetik erőszak nélkül; ezért olvassuk a Jövendülésben, hogy a visszatérő Krisztus vasvesszővel fogja terelgetni az 1000 éves országlás alatt a nemzeteket, s az Istennek végképp ellenállók tartózkodási helye az utolsó belátható korban a tüzes és kénköves nocsár lesz.

A helyreállításra vagy helyrehozásra a Biblia görög nyelve két kifejezést használ: apokatastasis, katartisis, mely szavakkal két ige függ össze: apokathistanai és katartidzein. Katastasis a dolgok szilárd, megállapodott rendjét jelenti; apokathistémái pedig ebbe a rendbe, állapotba való visszahelyezést azután, hogy a dolgok eredeti helyzetükből kizökkentek. A latin artus tagot jelent; a görög artunó a tagok összefűzését, egybecsatolását jelenti; katartidzó pedig az eredeti rendbe való visszahelyezést. Ezeket a szavakat fogjuk újtestamentumi előfordulási helyeiken megvizsgálni, hogy belőlük a bibliai helyrehozás képét helyreállítsuk.

Minden halászás megviseli, szakadozottá teszi a halót, s azt a halászás kifejeztével helyre kell állítani, azaz korábbi állapotába visszavinni. A megtépett háló összekötözgetését a katartidzein igével fejezi ki Mt.4:21 és Mk.1:19, mert ezzel a kötözgetéssel a háló eredeti állapotába jut vissza. Mt.21:16 magyar fordítása ezt mondja: "A gyermekek és csecsemők szája által szeresték dicsőséget!" Jézus e mondatot Zsolt.8:3-ból idézi, hol a héber jászad ige áll, minek jelentése: alapít, előállít. A görög fordítás, ha a "helyreállít" értelemezhez ragaszkodunk mélyebbre viszi az ige értelmét, s eltérően a Septuagintától, a gondolatot így mélyíti: gyermekek és csecsemők szájából állítottál helyre Magadnak dicséretet. Ez azt jelenti, hogy valamikor akadálytalanul hangzott Isten dicsérete a teremtésben; aztán az ellenség Isten dicséretét elhallgattatta; Jézus megjelenése azonban oly hatással volt a kisdedekre, kik alatt az együgyű embereket is értemünk kell, hogy Isten régi dicsérete helyreállott legalábbis virágvasárnapjának reggelén Jeruzsálemben. Az eredeti héber értelemben azt jelenti, hogy az Istentől kivánt és munkált állapot a kisdetek szája által valósult meg. A szó tehát nemcsak helyreállítást jelent, hanem bizonyos tervek, kitűzött célnak, elgondolt alaknak a megvalósítását.

Mikor Jézus azt mondja: "Mince tanítvány tanítója fölé", azaz, a tanítvány nem haladhatja túl tanítóját; helyrehozva a tanítványt olyan, mint a tanítója /Lk.6:40/, akkor ezzel azt akarja kifejezni, hogy a tanítás munkájának a végén a tanítvány legfeljebb a tanítója mértékét éri el, feljebb nem emelkedhetik, hacsak más tanítót nem választ. A tanítóban lévő eszménykép megvalósítását fejezi ki a katar-tidzein ige. Héb.10:5-ben egy a 40. szoltárból szintén átalakítással idézett mondatban tulajdonképpen a Fiut szólaltatja meg a levél írója, s azt mondhatja vele, hogy Isten egy öröktől fogva eltervezett tes-tet alkotott meg, és azt adta neki, mikor az emberek világába belépett. Eppen így előre megalkotott terveket valósított meg Isten, mikor az eg-yest követő korzakokat, azaz történéseket helyükre igazította, a tör-ténelmet az előre kigondolt terv szerint igazította. /Héb.11:3/. A harag edényei vagy eszközei is előre megállapított terv szerint fog-laltak el helyüket a világtörténelemben, és ezért ezek megalkotását is a katar-tidzein ige fejezi ki Róm.9:22-ben. A "mindenek helyreállítása" kifejezés tehát itt nem azt jelenti, hogy megvalósul megint az, ami kezdetben volt, vagy egyszer volt, hanem azt jelenti, hogy a teremtés-ben Isten eredeti terve valósul meg; az isteni gondolatok látható a-lakot öltönek. Ezt fejezi ki Héb.11:3: "A nem láthatókból lesznek a-zok, amiket nézünk." A helyreállítás itt nem az egyszer voltra, hanem az isteni elgondolásra vonatkozik.

Hogy mennyire nem a régít, az eredeti állapotot akarja Isten visszahozni, arra világosságot vet a szónak I.Thess.3:10-ben való használata: "éjjel-nappal mértéken túl imádkozunk, hogy orcátokat lát-hassuk és hitetek hiányait helyrehozzassuk." Az Istentől teremtett ere-deti rend helyébe ugyanis Krisztussal új rend lépett, a kegyelem rend-je, melyben az ember ingyen, Isten kedvéből vagy kedvességéből kap meg mindent érdemtelennél. Ehhez az isteni kegyelemhez az ember csak egy-gyel járul hozzá: az elfogadással, mi hittel, Istenre támaszkodó lel-külettel történik. Mennél tökéletesebben a hit talajára áll az ember, annál teljesebben jön helyre. Az Ur tanítványainak elkészítése tehát hitreveléssel történik. Mint I.Pét.5:10 is mondja: ebben a hitben va-ló megszilárdítás, megerősítés, megalapozás a helyreállítás. A hívő nem magából kifelé cselekszik, mert életének forrását többé nem önmagában keresi, hanem Jézusból kifolyólag él, s így akaratát is Belőle meríti, mint Héb.13:20-21-ben olvassuk: "Isten új szövetség vérével a halottak közül hozta elő a juhok nagy Pásztorát, Jézust, hogy bennünket minden jóban helyreállítson, hogy az Ő akaratát tegyék." Új értelmet, azaz gondolkodó képességet, új meggyőződést, azaz új gondolatokat kap a helyreállított a hite utján örök forrásából, az Urból /I.Kor.1:10/; öröm, vigasztalódás, egység, békeesség valósul meg a helyreállított vi-szonyban, melyet a hívő Jézusban talál /II.Kor.13:11/. A helyreállít-tottságból botlással ki lehet esni, de a megbotlót szelidség újra helyreállítja. /Gal.6:1/. A helyrehozott ember állapota az egészség, melynek a szellemi erőtlenség vagy betegség az ellentéte /II.Kor.13:9/. Mikor a helyreállítás megtörténik, az egyház élete olyan, mint az egés-séges testé: mindenki a maga helyén dolgozik, szolgál a test többi tagjának azokkal az ajándékokkal, melyeket Isten ad. /Ef.4:12/.

Katartisis tehát nem visszaállítást, jelent mindig, hanem az isteni cél és terv megvalósítását is jelenti; a visszaállítás kifejezés itt csak annyiban helyes, hogy megint minden Istentől akart állapotba, rendbe jut; de a megvalósulás messzire túlhaladja, felülmulja a kez-detleges állapotot. De ha katartisis nem is, mindig, apokatastasis már valóban az elmúlt visszaállítást jelenti, mint ahogy kifejezi va-lamilyen csillagászati helyzet visszatérését. Mt.12:13-ban, Mk.3:5-ben és Lk.6:10-ben egy karnak eredeti egészséges állapotába való vissza-helyezését jelenti; Mk.8:25-ben a szemnek korábbi egészséges állapotá-ba való visszaállítást, és Héb.13:19-ben a Héber levél szerzőjének

viszaadatását szeretett tanítványainak. Vajjon mikor Csel.1:6 arról beszél, hogy a királyság Izráelnek visszaadatik, csak a régi állapot visszahozásáról van szó? Világos, hogy nem! Ami visszaadatik, királyi hatalom lesz, más népek, nemzetek fölött való uralkodás, de megdicsőülten, soha nem ismert hatalommal és dicsőséggel. Tehát az apokatastasis is Isten eredeti tervének, gondolatainak teljes megvalósulását fejezi ki és nem a régi állapot visszatérését; azonban a régi állapot, megújulva, meggazdagodva ugyan, szintén visszatér. Ez a kettősség: 1./ az elveszített régi visszatérése és 2./ azzal együtt Isten gondolatainak teljes megvalósulása együtt alkotják az apokatastasis bibliai értelmét. Jól szemlélhető ez a kettősség Illés és a Messiás, illetőleg Keresztelő János és Jézus párhuzamában. János, ki Illés típusa volt, a régít képviselte, Jézus az újat. Ha Mk.9:12 azt mondja, hogy János az új Illés, mindent helyreállít, akkor ezzel az elvesztett réginek visszahozását fejezi ki. /V.ö.Mt.17:11./ Ellenben Jézus, kit Csel.3:21 nevez meg, mint mindenek helyreállítóját, nyilván újat fog hozni, nem amit a történet megtörténtként elbeszél, hanem amit a próféták eljövendőként, Isten terveként ígértek. A mult tehát meggazdagodva, megdicsőülve tér vissza: amit szem nem látott, fül nem hallott, ami emberi értelemben fel nem ösült: azt készítette Isten az öt szeretőknek! /I.Kor.2:9/.

Ezzel a bibliai felfogással szemben áll a pogány felfogás, mely szerint korszakok követik egymást, melyekben mindig ugyanazok a dolgok ismétlődnek. Ez a pogány felfogás mutatkozik azokban a ma divatos korszak-elméletekben, amelyek szerint egyszer az egyház eltűnik a földi történelemből és helyét újra a zsidó nép foglalja el, a régi kőtemplom felépítésével, a régi áldozások felújításával. Nem lesz pogányos körforgás: visszatér ugyan a multból valami elveszített, Isten visszanyul félretett népéért Izráelért, de nem a mult tér vissza, hanem egészen új összeköttetések: a templom helyét annak prófétai megvalósulása, az egyház foglalja el; az egyház tehát nem tűnik el a történelemből, mert a visszatérő Jézussal együtt fog uralkodni 1000 esztendeig, s azon túl az új földön; a zsidósággal élén a nemzetek azonban úgy fognak az egyház feltámasztott tagjaihoz fordulni, amint régen a kőtemplomba jártak fel Istennel találkozni. A mult tehát meggazdagodott, megdicsőült alakban tér vissza, nem ahogy a pogányok korszak-elmélete mindenek visszatérését hirdeti; az eljövendő korszaknak kőtemploma helyett, megdicsőült szellemekből épült temploma lesz. A "mindenek helyreállítása" Isten terveinek teljes megvalósulása lesz. A korszakok szimmetrikus váltakozása tehát bibliaellenes pogány játék.

Ennél azonban sokkal gonoszabb játék, felelőtlen álmodozás, a gonosszal való megalkuvás azt feltételezi, hogy az Istentől ígért boldog és dicső jövő, a "mindenek helyreállítása" úgy valósul meg, hogy egyszer megszűnik a bosszúállás, mindenki megbékél a másikkal, "feltétel nélkül megbocsát" és az emberek szeretetben és békességben élnek tovább. A ma és a jövő között nem a feltételek nélkül való megbocsátás áll, hanem a kereszt, a halál, a megtérés, a keresztség szellemi értelme: a Krisztus halálának hasonmásával való összenövés /Róm.6:5/. Isten Fiának a keresztre kellett szállnia, s nekünk az ő szenvedéseinek maradékát be kell töltenünk /Kol.1:24/, hogy az elveszített békesség, az Istennel való megbékülés meggazdagodva és megdicsőülve helyreállhasson. Nem korszakok ütemes és szimmetrikus váltakozásából áll tehát a történelem, hanem egy alásüllyedés, és egy nagy felemelkedés képezi a történelmet, s a "le" és "fel" sokszor egyszerre történik; sokszor összekeveredik; sokszor változik. Aki nem száll alá, nem fog felemelkedni; aki magát meg nem alázza, azt Isten fel nem magasztatja. Aki a halál mélységét meg nem járja, nem helyeztetik Krisztussal együtt a mennyekbe. Tehát nincs feltétel nélkül való megbocsátás. Isten előbb megsebez, aztán gyógyít; előbb zsákba öltöztünk, s Isten azután adja ránk a fehér ruhát. /Jel.6:11./